

SUMMARY

Kurchatova Angelica. Comparative Analysis of Higher Education in Ukraine and the United States: Structural Differences and Prospects for Development

The process of choosing a specialty is an important stage on the way to higher education, and in this context, the education systems of Ukraine and the USA have significant differences. In the US, students often have considerable flexibility in choosing a major, as the first years of study are devoted to general courses, which allows you to study different disciplines and make more informed decisions about your future career. The American system also allows you to change your major several times during your studies, which contributes to a deeper self-knowledge of students. Instead, in Ukraine, students are forced to decide on their future specialty already during admission. This approach reduces the scope for academic experimentation, but allows for a focus on specific disciplines from the very beginning of studies. This reflects the different philosophies of higher education: the American system focuses on student flexibility and self-expression, while the Ukrainian system focuses on more targeted professional training.

The process of choosing and attending classes in these two systems also has significant differences. In Ukraine, students usually study according to a fixed schedule and program determined at the beginning, which promotes greater unity among students of the same specialty. This allows you to preserve the structure of the educational process, but limits the individual approach and flexibility in choosing a course.

The article compares the structural differences between the systems of higher education in the USA and Ukraine, and also considers the prospects for their development. Key aspects of the organization of higher education are described: in the USA, higher education institutions have a high degree of autonomy in the management and development of curricula, while in Ukraine there is centralized management by the Ministry of Education. The choice of major in the USA is flexible and possible until the third year, which gives students more freedom, while in Ukraine students choose a major immediately after admission.

Key words: fundamental difference between higher education in Ukraine and the USA, US higher education system, master's degree, doctorate, professional schools.

УДК 378.147

Поліна Якименко

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

ORCID ID 0000-0002-4233-4098

DOI 10.24139/2312-5993/2023.08-09/373-380

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ

Тема методичних підходів до формування педагогічної творчості в умовах сучасної освітньої реформи охоплює важливі аспекти розвитку творчого потенціалу педагогів і учнів. Вона розглядає основні принципи, що сприяють формуванню творчої особистості вчителя початкових класів, зокрема інноваційні методи навчання, педагогіку партнерства та індивідуалізацію освітнього процесу. У статті аналізуються різноманітні підходи до активізації творчості в

навчальному процесі, зокрема роль співтворчості між учителем і учнем, а також важливість постійного професійного розвитку педагогів. Зокрема, акцентується увага на важливості інтеграції новітніх технологій та методик у навчання, що сприяють розвитку критичного мислення, креативності та ініціативності учнів. Окрім того, підкреслюється необхідність партнерської взаємодії між вчителями, учнями та батьками для досягнення максимального результату в освіті. Висвітлені підходи мають на меті забезпечити більш високий рівень педагогічної майстерності та відповідність вимогам сучасної освітньої реформи, сприяючи розвитку творчого потенціалу всіх учасників навчального процесу.

Освітній простір Нової української школи сприяє формуванню компетентних і творчих особистостей, де учень розвивається як свідомий громадянин через партнерство між учителем, учнем і батьками. Творчість у педагогіці включає поняття «творчі здібності», «творче мислення» та «творча особистість». Творчі здібності характеризуються відповідністю особистості вимогам творчої діяльності, а креативність є ключовою складовою творчого потенціалу. Серед особистісних рис, що сприяють творчості, виділяють упевненість, оптимізм, критичний аналіз та здатність до ризику. Ефективне формування творчої особистості учня передбачає особистісно-зорієнтований підхід, індивідуалізацію навчання, співпрацю учасників освітнього процесу та педагогічний патронаж саморозвитку. Важливою умовою є створення середовища співтворчості між учителем і учнем, що реалізується через педагогіку партнерства, яка сприяє взаємній довірі і підтримці.

Ключові слова: методичні підходи, творчий потенціал, підготовка вчителів початкових класів, педагогічні технології, професійна діяльність.

Постановка проблеми. Українська освітня система зазнає значних змін в рамках освітньої реформи, що спрямована на модернізацію навчального процесу, адаптацію до європейських стандартів та інтеграцію інноваційних технологій. Педагоги, зокрема вчителі початкових класів, повинні не тільки володіти сучасними знаннями, але й уміти застосовувати їх на практиці, виводячи навчання на новий рівень. В умовах цієї реформи особливу увагу приділяють розвитку творчого потенціалу вчителя, який здатен ефективно адаптуватися до змін та створювати сприятливі умови для розвитку творчих здібностей учнів.

Аналіз актуальних досліджень. Формування педагогічної творчості вимагає постійного самовдосконалення вчителя. Сучасний педагог має бути готовим до професійного розвитку, до освоєння нових підходів та методик, які сприяють розвитку творчих здібностей учнів. В умовах постійних змін в освітній практиці важливо, щоб методичні підходи до формування педагогічної творчості не лише відповідали вимогам реформ, але й дозволяли вчителям самостійно шукати нові, ефективні шляхи вдосконалення навчального процесу. Феномен

творчості завжди привертав увагу дослідників. Розвитку творчих якостей учнів присвячено праці Л. Виготського, В. Давидова, С. Глухова, Д. Ельконіна та ін. Психологи І. Бех, Л. Виготський, С. Рубінштейн доводять, що ключовими в формуванні творчої особистості є психологічні аспекти, зокрема внутрішні процеси, такі як увага, сприйняття, фантазія та воля. Саме тому методичні підходи до формування педагогічної творчості є надзвичайно актуальними, оскільки вони сприяють підготовці вчителів до ефективної роботи в умовах сучасних освітніх реформ, забезпечують високу якість навчання та розвитку учнів, а також сприяють розвитку творчих компетентностей самих педагогів (Курлянд, 2019; Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023; Ярова, 2018).

Метою статті є обґрунтування методичних підходів до формування педагогічної творчості в умовах сучасної освітньої реформи.

Виклад основного матеріалу. Освітній простір нової української школи – це середовище довіри та ціннісних дискусій, у якому учень формується як творча, компетентна особистість та свідомий громадянин. Місія школи – розкрити здібності, таланти й можливості кожної дитини через партнерство між учителем, учнем і батьками (Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023; Ярова, 2018).

У філософії, психології та педагогіці існують усталені поняття, такі як «творчість», «творчі здібності», «творче мислення», «творча особистість» тощо. Творчість проявляється в діяльності особистості, яку В. Сухомлинський вважав сутністю життя в світі знань і краси. Науковці визначають творчу особистість як індивідуальність, яка виявляє творчі здібності та мотивацію, здатну створювати нові матеріали, технології та духовні цінності, що змінюють життя (Лазаренко, Візнюк, 2023; Ярова, 2018).

Г. Воллес розглядає творчість як процес з чотирьох фаз: підготовка, дозрівання ідей, осяяння та перевірка. Психологічне поняття «творчі здібності» характеризує відповідність особистості вимогам творчої діяльності та її результативність. Ю. Бабанський визначає творчу особистість як таку, що має унікальність, талант, стійку спрямованість до творчості та здатність досягати значущих результатів у різних сферах (Курлянд, 2019; Лазаренко, Візнюк, 2023; Ярова, 2018).

Серед особистісних рис, що сприяють творчості, виділяють упевненість у собі, оптимізм, високу самооцінку, самостійність, здатність формулювати проблему, критичний аналіз, схильність до ризику,

толерантність, образність мислення та концентрацію уваги. Духовний потенціал є основою творчої особистості, виражаючи загальнолюдські цінності: пізнавальне, моральне і естетичне, які об'єднуються в ціннісну триєдність Істини, Добра і Краси.

В. Моляко зазначає, що творчий потенціал є прихованою системою, яку часто не усвідомлює сам носій. Справжні творчі можливості виявляються лише через діяльність і її результати. Дослідники (Дж. Гілфорд, П. Торренс) визначають креативність як провідну складову творчого потенціалу – здатність створювати нове і вирішувати проблеми нестандартними методами. Творчий потенціал максимізується у ситуаціях, коли людина використовує нетипові підходи для вирішення задач.

Ефективне формування творчої особистості учня в загальноосвітньому процесі передбачає створення комфортних умов, таких як (Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023):

- 1) реалізація особистісно-зорієнтованого підходу;
- 2) поглиблена індивідуалізація навчання;
- 3) співпраця учасників освітнього процесу;
- 4) педагогічний патронаж саморозвитку учня.

Ключовою умовою є створення середовища співтворчості між вчителем та учнем через педагогіку партнерства, яка стимулює спільний пошук, взаємну довіру та підтримку, що дозволяє учням вірити в себе, допускати помилки і долати труднощі. В. Сухомлинський закликав вчителів сприймати учнів як рівних собі.

А. Макаренко наголошував, що авторитет педагога визначається не статусом, а ерудицією, тактом і близькістю до учнів. Педагогіка партнерства базується на постійному спілкуванні та співпраці вчителя, учнів і батьків, об'єднаних спільними цілями та взаємною відповідальністю за результат. Учитель виступає наставником і порадиником, а родина активно залучена до навчального процесу, створюючи демократичний, рівноправний спосіб співпраці (Курлянд, 2019; Ярова, 2018).

Сутність методичних підходів до формування педагогічної творчості в умовах сучасної освітньої реформи полягає в кількох важливих аспектах, що підкреслюють її актуальність та значущість в розвитку освітнього процесу (рис. 1).

Рис. 1. Методичні підходи до формування педагогічної творчості вчителів початкових класів

В умовах освітньої реформи, спрямованої на модернізацію шкільної освіти, зокрема через впровадження нових стандартів, змін у навчальних програмах та використання інноваційних методик, вчителі повинні не тільки володіти сучасними знаннями, а й бути здатними до креативного підходу в роботі. Створення умов для розвитку педагогічної творчості є необхідним для успішної реалізації реформ, що передбачають впровадження інтерактивних і персоналізованих методів навчання.

Педагогічна творчість є одним із ключових чинників ефективності навчального процесу. Творчі педагоги здатні не тільки адаптувати існуючі методи до умов класу, а й створювати нові підходи, що стимулюють розвиток учнів. Враховуючи швидкі зміни в суспільстві та науково-технічний прогрес, педагог має вміти гнучко реагувати на нові виклики і втілювати інноваційні ідеї в освітній практиці. Методичні підходи до формування педагогічної творчості допомагають не лише у навчанні учнів, а й у професійному розвитку самих педагогів. Самовдосконалення вчителів, зокрема через участь у майстер-класах, тренінгах, професійних спільнотах і наукових дослідженнях, дозволяє педагогам не тільки вдосконалювати свої професійні навички, але й розвивати свою креативність, адаптивність і здатність до інновацій. Умови, які створюють для цього реформи, допомагають педагогам виявляти і розвивати власний творчий потенціал (Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023).

Методичні підходи, що базуються на інтеграції новітніх технологій (цифрових, інтерактивних, проектних), допомагають вчителям розвивати

творчі здібності як у них самих, так і в учнів. Інноваційні методи навчання, зокрема використання цифрових ресурсів і інтердисциплінарного підходу, дозволяють створювати умови для розвитку креативного мислення, критичного аналізу та самостійної діяльності учнів. Формування творчої атмосфери в класі, де учні можуть експериментувати, знаходити нестандартні рішення та втілювати свої ідеї, вимагає від учителя значних творчих зусиль (Курлянд, 2019; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023).

В умовах реформи важливо також враховувати досвід колег і науковців. Методичні підходи до формування педагогічної творчості передбачають застосування колективних форм роботи, таких як майстер-класи, педагогічні ради, обмін досвідом між педагогами. Такий підхід сприяє не лише підвищенню кваліфікації, а й взаємному розвитку творчого потенціалу серед вчителів. Педагогічна творчість вимагає створення середовища співтворчості між учителем і учнем. Формування таких умов через методичні підходи до співпраці вчителів та учнів, а також між вчителями та батьками є важливим аспектом сучасної освітньої реформи. Педагогічне партнерство дозволяє створювати атмосферу довіри та підтримки, що є необхідним для розвитку творчості у навчанні (Лазаренко, Візнюк, 2023; Ярова, 2018).

Таким чином, методичні підходи до формування педагогічної творчості в умовах сучасної освітньої реформи сприяють не лише розвитку педагогічних умінь і навичок учителів початкових класів, але й допомагають створювати сприятливе середовище для розвитку творчого потенціалу учнів. Творчі педагоги, здатні до інноваційного мислення та адаптації до нових умов, є основою успішної реалізації освітніх реформ і формування компетентних, творчих особистостей серед учнів.

Висновок. Методичні підходи до формування педагогічної творчості в умовах сучасної освітньої реформи є важливим елементом розвитку як педагогічної майстерності, так і творчого потенціалу здобувачів освіти. Успішна реалізація освітніх змін вимагає від учителів не лише високого професіоналізму, а й здатності до творчого підходу в навчальному процесі, що передбачає впровадження інноваційних методів і технологій, розвиток креативності та критичного мислення як у педагогів, так і в учнів. Основною умовою ефективного формування педагогічної творчості є створення атмосфери співтворчості та партнерства між учителем, учнями та батьками, що дозволяє активно

залучати всіх учасників освітнього процесу до досягнення спільних цілей. Педагогіка партнерства, індивідуалізація навчання та поглиблене використання сучасних методів і ресурсів є необхідними складниками для розвитку творчої особистості педагога та учня.

Таким чином, методичні підходи до формування педагогічної творчості в умовах сучасної освітньої реформи є важливими не лише для підвищення професійного рівня вчителів, а й для забезпечення високої якості освіти, здатної адаптуватися до викликів часу та сприяти розвитку творчих, ініціативних особистостей серед учнів.

ЛІТЕРАТУРА

- Курлянд, З. Н. (2019). Формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*, 19 (2), 17-22 (Kurliand, Z. N. (2019). Formation of a creative pedagogical position of future teachers in the process of professional training. *Innovative Pedagogy*, 19(2), 17-22).
- Лазаренко, Н., Візнюк, І. (2023). Моніторинг забезпечення якості професійної освіти педагогів в контексті євроінтеграції. *Comparative Professional Pedagogy*, 13(1), 11–19. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13\(1\)-2](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13(1)-2) (Lazarenko, N., Vizniuk, I. (2023). Monitoring of ensuring the professional quality of teacher education in the context of European integration. *Comparative Professional Pedagogy*, 13(1), 11–19. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13\(1\)-2](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13(1)-2)
- Palamarchuk, O., Vyznyuk, I., Gaba, I. (2023). Family education in the context of the development of empathy of primary school students. *Наукові інновації та передові технології. Серія: Психологія*, 12 (26), 643-654 (Palamarchuk, O., Vyznyuk, I., Gaba, I. (2023). Family education in the context of the development of empathy of primary school students. *Scientific innovations and advanced technologies. Series: Psychology*, 12 (26), 643-654).
- Ярова, О. Б. (2018). *Тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу* (дис. ... доктора пед. наук : 13.01.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки). Київ (Iarova, O. B. (2018). *Trends in the development of primary education in the countries of the European Union* (dys. ... doctor ped. nauk : 13.01.01). Kyiv.

SUMMARY

Yakymenko Polina. Methodological approaches to the formation of pedagogical creativity in the context of modern educational reform.

The topic of methodological approaches to the formation of pedagogical creativity in the context of modern educational reform covers important aspects of the development of the creative potential of teachers and students. It considers the main principles that contribute to the formation of a teacher's creative personality, in particular, innovative teaching methods, partnership pedagogy and individualization of the educational process. The article analyzes various approaches to activating creativity in the educational process, in particular, the role of co-creation between teacher and student, as well as the importance of continuous professional development of teachers. In particular, attention is focused on the importance of integrating the latest technologies and methods into teaching that contribute to the development of

critical thinking, creativity and initiative of students. In addition, the need for partnership between teachers, students and parents is emphasized to achieve maximum results in education. The approaches discussed are aimed at ensuring a higher level of pedagogical skill and compliance with the requirements of modern educational reform, contributing to the development of the creative potential of all participants in the educational process.

The educational space of the New Ukrainian School contributes to the formation of competent and creative personalities, where the student develops as a conscious citizen through a partnership between the teacher, student and parents. Creativity in pedagogy includes the concepts of “creative abilities”, “creative thinking” and “creative personality”. Creative abilities are characterized by the compliance of the personality with the requirements of creative activity, and creativity is a key component of creative potential. Among the personal traits that contribute to creativity, confidence, optimism, critical analysis and the ability to take risks are distinguished. Effective formation of the student’s creative personality involves a personally-oriented approach, individualization of learning, cooperation of participants in the educational process and pedagogical patronage of self-development. An important condition is the creation of an environment of co-creation between the teacher and the student, which is implemented through partnership pedagogy, which promotes mutual trust and support.

Key words: *methodological approaches, creative potential, primary school teacher training, pedagogical technologies, professional activity.*